

ผลของการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

Effects of organizing cooperative games towards building friendships of preschoolers

นางสาวศศิธร เจียงพัฒนากิจ *

Sasitorn Jiengphattanagit

อาจารย์ ดร.ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ **

Pattamasiri Teeranuruk Jaruchainiwat, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 ด้าน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และการประนีประนอมความขัดแย้ง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 จำนวน 28 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที กิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การแบ่งกลุ่ม ขั้นที่ 2 การแนะนำวิธีการ ขั้นที่ 3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ ขั้นที่ 4 การจัดกิจกรรม และขั้นที่ 5 การอภิปรายผล โดยใช้ระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) หลังการทดลองเด็กกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างมิตรภาพ สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลังการทดลองเด็กกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: snow_bells@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pattamasiri.t@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the Effects of organizing cooperative games towards building friendships of preschoolers in 3 aspects; 1) making contact 2) maintaining positive relationships 3) negotiating conflict. The target groups were twenty-eight k1.2 preschoolers under Office of the Basic Education Commission. Research tool used in this study was the observation form of friendships. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation, and t-test. The organizing cooperative games consisted of 5 steps: step 1 divide into groups, step 2 guides to play, step 3 assign the duty, step 4 organized activities and step 5 discussions. The research duration was 8 weeks.

The research findings were as follows: 1) After the experiment, the target group had higher on friendships score than before the experiment at a .05 significant level 2) After the experiment, the target group had higher on friendships in area of making contact, maintaining positive relationships and negotiating conflict score than before the experiment at a .05 significant level

คำสำคัญ: เกมแบบร่วมมือ / การสร้างมิตรภาพ / เด็กวัยอนุบาล

KEYWORDS: COOPERATIVE GAMES / BUILDING FRIENDSHIPS / PRESCHOOLERS

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญ เพราะเป็นช่วงของการวางรากฐานของบุคลิกภาพและพัฒนาการที่ดี เด็กวัยนี้ จะเติบโตอย่างรวดเร็วและสามารถซึมซับประสบการณ์การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของ เจมส์ เจ เฮคแมน นักเศรษฐศาสตร์ รางวัลโนเบลที่ว่า การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่สุดในระยะยาว โดยจะคืนผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตมากถึง 7 เท่า ดังนั้นการเสริมสร้างพัฒนาการทุก ด้านของเด็กให้เจริญเติบโตตามศักยภาพในช่วงอายุนี้ จึงเป็นรากฐานที่ดีให้เด็กได้เติบโต เป็นพลเมืองที่ดี มีความ ฉลาดเฉลียว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน, 2557) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้ความสำคัญกับการมุ่งพัฒนาเด็กให้มีด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัย บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและ พัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อ ตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546)

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลง ไปจากการเลี้ยงดูเด็กแบบครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิกภายในครอบครัวประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ที่ช่วย ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวเฉพาะที่มีเพียงพ่อ แม่ ลูก การ ที่พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านจึงทำให้เวลาในการเลี้ยงดูน้อยลง ปลอบยให้ลูกใช้เวลาอยู่กับสื่อเทคโนโลยีเช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เด็กขาดทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมใน โรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับการให้เด็กนั่งเรียนอ่านเขียน ไม่ค่อยส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น ยิ่งไปกว่านั้นครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นได้ดีในบรรยากาศที่เงียบสงบ ไม่มีเสียงพูดคุยกัน การเรียนรู้ของเด็กในปัจจุบันจึงมีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบเดี่ยว มากกว่าการเรียนรู้แบบกลุ่ม ขาดโอกาสในการ

ฝึกฝนทักษะการทำงาน หรือเล่นร่วมกับผู้อื่น จึงทำให้ขาดทักษะในการสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นเมื่อเด็กต้องเข้ากลุ่มทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเพื่อน

มิตรภาพสำหรับเด็ก คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Vandell & Miller, 1980) เป็นการแสดงความรู้สึกต่อกันในเชิงบวก การปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ มีความใกล้ชิดสนิทคุ้นเคยกัน รวมทั้งการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน การส่งเสริมมิตรภาพให้กับเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง สร้างเจตคติในการมองโลกที่ดี เรียนรู้กติกาทางสังคม การเป็นผู้ให้ ผู้รับ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ และการลดความขัดแย้งต่างๆ เด็กที่มีมิตรภาพดีจะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆได้ง่าย มีการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังนั้นจึงควรพัฒนาความสามารถในการสร้างมิตรภาพให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางสังคมที่ดีให้กับเด็กต่อไป

Marjorie (2012) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างมิตรภาพไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การติดต่อสื่อสาร (Making Contact) หมายถึง การเริ่มต้นสร้างปฏิสัมพันธ์ เพื่อทำความรู้จักกับบุคคลอื่นด้วยการแสดงออกทางวาจา หรือท่าทาง ได้แก่ การพูดคุยกับผู้อื่นอย่างเป็นมิตร การสอบถามข้อมูลจากผู้อื่น การตอบสนองการเชิญชวน การให้ข้อมูลเพิ่มเติม และการชักชวนผู้อื่นด้วยท่าทางหรือวาจาให้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

2. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี (Maintaining Positive Relationships) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจา หรือท่าทาง เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีให้คงอยู่ ด้วยการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น การยอมรับความคิดเห็น การเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก การช่วยเหลือให้คำแนะนำ และการชื่นชมผู้อื่น

3. การประนีประนอมความขัดแย้ง (Negotiating Conflict) หมายถึง การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ความรุนแรงลดลง โดยการแสดงความรู้สึกของตนเอง การรับฟังความต้องการของผู้อื่น การเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และการยอมรับความคิดเห็นที่มีเหตุผล

ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างมิตรภาพให้แก่เด็กอนุบาล ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกัน โดยการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้เล่นและทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนทนาและอภิปรายร่วมกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ Pica (2011) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแบบร่วมมือ ช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กเนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน รู้จักหน้าที่ของตนเอง ได้แสดงความคิดเห็น และรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมการเล่นของเด็กที่อาศัยผู้เล่นมากกว่า 1 คน (พัชรี ผลโยธิน, 2540) ต้องใช้การเจรจาตกลงเกี่ยวกับการใช้ของและอุปกรณ์ร่วมกัน การผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการเล่น และทำงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมสังคมทางบวก มีความสามารถในการรับรู้ความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สติปัญญา การคิดแก้ปัญหา และการสื่อสารให้กับเด็ก

Orlick (1978) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเล่นเกมแบบร่วมมือไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. การร่วมมือ (Cooperation) คือ การทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเล่น โดยทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ให้ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การร่วมแรงร่วมใจ มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก การแบ่งปัน การเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
2. การยอมรับ (Acceptance) คือ การยอมรับความคิดเห็น หรือความสามารถของผู้อื่น ขณะเล่นร่วมกันเพื่อให้การเล่นประสบความสำเร็จ ช่วยให้เด็กมองเห็นคุณค่าของ และมีความภาคภูมิใจในตนเอง
3. การมีส่วนร่วม (Involvement) คือ การแสดงความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของกลุ่ม เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย
4. ความสนุกสนาน (Fun) คือ การแสดงออกถึงความสุข ความบันเทิงใจ มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรม และมีอิสระที่จะแสดงออกอย่างเต็มที่

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือที่ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย มีดังนี้ วราลี โกศัย (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียน มีพฤติกรรมชอบสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้องเรียน มีพฤติกรรมชอบสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียน กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้องเรียน มีพฤติกรรมชอบสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ อัจฉิมา ศิริพิบูลยผล (2552) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยออทิสติกได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ เป็นโรงเรียนคุณภาพระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้วยความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ในระดับปฐมวัยจัดการเรียนการสอนให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและพัฒนาทุกด้านแบบองค์รวม ใช้รูปแบบกิจกรรม 6 กิจกรรมหลักที่บูรณาการเรียนรู้อย่างเป็นรายวิชา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสม ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา ในปี 2557 โรงเรียนได้ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กเข้าสู่การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 หนึ่งในทักษะที่โรงเรียนให้ความสำคัญ คือ ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นให้มีความสุข โดยมีความเชื่อว่า การพัฒนาความพร้อมด้านสังคมนิสัยให้กับเด็กอย่างถูกต้อง จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

การเก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ในขณะที่ทำกิจกรรม และการประชุมครูกลุ่มย่อยชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะของการเล่นและทำกิจกรรมแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักรับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน โดยเด็กจะเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่ตนเองสนิทเป็นหลัก เมื่อต้องเข้ากลุ่มกับเพื่อนจะมีพฤติกรรมการไม่รู้จักรับเป็นผู้ให้ และการเป็นผู้รับการรับการรอมหอมเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของเด็กส่วนใหญ่พบว่า เด็กไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด มักพบปัญหาความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน เช่น การไม่แบ่งปันสิ่งของ ไม่อยากให้เพื่อนมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงออกทางท่าทาง หรือวาจาที่ทำให้เพื่อนเสียใจ และมักใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา จึงเกิดปัญหาเป็นประจำในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเด็กช่วงวัย 4 - 5 ปี ควรเป็นวัยที่รู้จักการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การยอมรับฟัง และกล้าแสดงความคิดเห็น สามารถร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนจนกิจกรรมนั้นแล้วเสร็จ และเมื่อมีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อน ต้องรู้จักต่อรองหรือประนีประนอม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการสร้างมิตรภาพให้กับเด็กวัยอนุบาล ในด้านการติดต่อสื่อสาร การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และการประนีประนอมความขัดแย้ง เนื่องจากกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ และช่วยสร้างความสุขให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งกิจกรรมกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กมีทักษะในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และปลูกฝังลักษณะนิสัยทางด้านสังคมที่เหมาะสม รู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่การสร้างมิตรภาพที่ดี และเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาเด็กให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และการประนีประนอมความขัดแย้ง

สมมติฐานของการวิจัย

หลังการทดลองเด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการใช้เกมแบบร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยคะแนนการสร้างมิตรภาพสูงกว่าก่อนการทดลอง

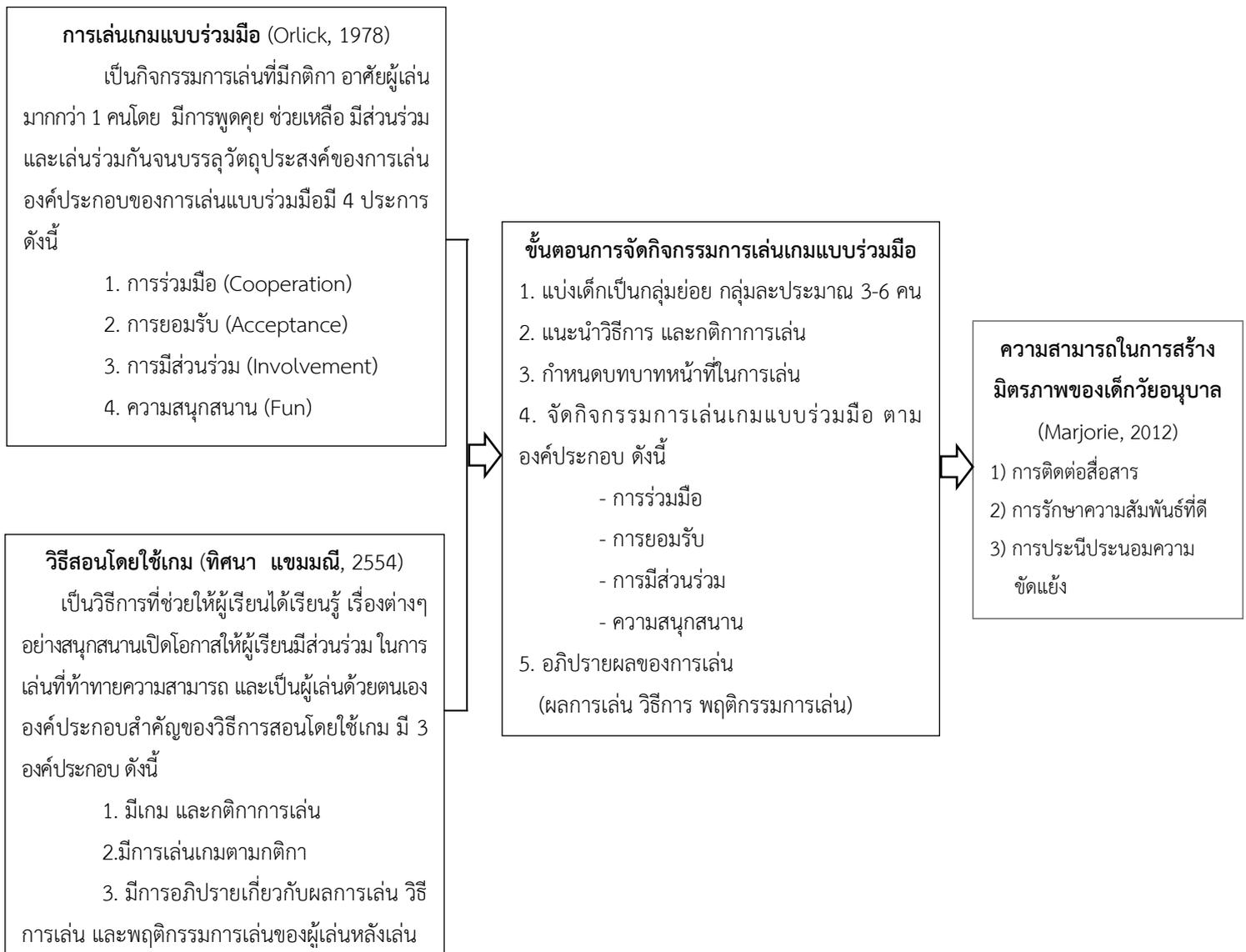
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 8 สัปดาห์ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เกมแบบร่วมมือ จากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ

1.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล จากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.3 ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยจากตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

2. การกำหนดประชากร และตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กอายุ 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 จำนวน 28 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่ในเขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบด้วยนักเรียนจำนวน 1,212 คน ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีนโยบายยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กเข้าสู่การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่21 ในทักษะด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยจัดให้มีห้องเรียนพิเศษ “ห้องต่อเติมฝันสร้างสรรค์จินตนาการ” ในโรงเรียน ให้ได้ระดับปฐมวัยผลัดกันเข้าใช้เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

2) โรงเรียนจัดการศึกษารูปแบบ 6 กิจกรรมหลัก และมีช่วงเวลาให้เด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยร่วมกัน

3. การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ

ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือสำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ โดยศึกษาด้านความหมาย ความสำคัญ แนวคิด หลักการ องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดประสบการณ์

2) นำหลักการทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาข้อมูล มาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ

3) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ จำนวน 30 แผน โดยแผนการจัดกิจกรรมนี้ประกอบด้วย ชื่อเกม จุดประสงค์ ขั้นตอนวิธีการ สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

3.2 การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนของกิจกรรม จุดประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

2) นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และนำแผนไปทดลองใช้กับเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1/4 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 28 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแผนการจัดกิจกรรม ในด้านจุดประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการ

ประเมินผล ตลอดจนปัญหาที่พบระหว่างการจัดกิจกรรม โดยสุ่มแผนี่นำมาทดลองใช้ จำนวน 5 แผน แต่ละแผนใช้เวลาประมาณ 40 นาที และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 1 ชุด คือ แบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

2) สร้างแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เพื่อใช้ทดสอบก่อน และหลังการจัดกิจกรรม จำนวน 1 ชุด มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ตอน ใช้เก็บข้อมูลเด็กรายบุคคล โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 2 แบบบันทึกความถี่พฤติกรรมการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3 แบบประเมินค่าพฤติกรรมการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล

4.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือ โดยการนำแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล เสนออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องของแบบสังเกต

2) นำแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ และนำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ของแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพ ในด้านความถี่ของพฤติกรรมที่เกิด ความเหมาะสมของช่วงระดับคะแนน ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ตลอดจนปัญหาที่พบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ดำเนินการโดยนำการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริงเพื่อประเมินการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวสอบก่อนสอบหลัง (One group pretest – posttest design)

5.2 แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ระยะเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ไปสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยสังเกตเด็กครั้งละ 5 คน ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติที (t-test)

2) ระยะดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือที่สร้างขึ้น จำนวน 30 แผน โดยทำการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 30 ครั้ง สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที จำนวน 6 สัปดาห์ ในช่วงเวลากิจกรรมกลางแจ้ง 10.20 น. – 11.00 น.

3) ระยะหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ไปสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายหลังการทดลอง (Post-test) โดยสังเกตเด็กครั้งละ 5 คน ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติที (t-test)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (SPSS) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง ดังต่อไปนี้

6.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (dependent-sample t-test)

6.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (dependent-sample t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ก่อนและหลังการทดลอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล และนำเสนอผล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (dependent-sample t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ก่อนและหลังการทดลอง

เด็กวัยอนุบาล	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ก่อนการทดลอง	28	1.05	.29		
หลังการทดลอง	28	2.13	.55	-53.64	.00**

**p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการสร้างมิตรภาพของกลุ่มเป้าหมาย หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (dependent-sample t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง ก่อนและหลังการทดลอง

การสร้างมิตรภาพ ของเด็กอนุบาล	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การติดต่อสื่อสาร	28	1.01	.51	2.13	.60	-12.81	.00**
การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี	28	1.11	.50	2.16	.52	-26.87	.00**
การประนีประนอมความขัดแย้ง	28	1.02	.49	2.10	.54	-24.05	.00**

**p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้เกมแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล แสดงให้เห็นว่าการใช้เกมแบบร่วมมือ สามารถเสริมสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ด้านด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี และด้านการประนีประนอมความขัดแย้งได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้เกมแบบร่วมมือ ผู้วิจัยได้อภิปรายลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมที่มีผลต่อการสร้างมิตรภาพ ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสาร

เด็กกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างมิตรภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการติดต่อสื่อสารก่อนการทดลอง 1.01 คะแนน หลังการทดลอง 2.13 คะแนน เนื่องจากการเล่นเกมแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเล่นด้วยรูปแบบเกมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยและมีขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยสื่อสารกับเพื่อนในกลุ่ม สอบถามความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้การเล่นประสบความสำเร็จ พฤติกรรมที่ผู้วิจัยพบระหว่างทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ ในขั้นนี้ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารกันอย่างอิสระ มีช่วงระยะเวลาให้เด็กพูดคุยกับเพื่อน และร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตนเอง จากนั้นในขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ครูจะมีการกำหนดสถานการณ์ง่ายๆให้เด็ก ร่วมกันคิด และร่วมมือกันแก้ปัญหา เด็กจะได้พูดคุยสื่อสารสอบถามความคิดเห็น ความต้องการของเพื่อน และได้พูดคุยชักชวนให้เพื่อนทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เด็กเกิดสัมพันธภาพที่ดีมีการติดต่อสื่อสารกัน ระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู ดังที่ Johnson & Johnson (1994) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เด็กจะมีโอกาสปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interdependence) มีการติดต่อสัมพันธ์กัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม ช่วยให้เด็กเรียนรู้การทำงานร่วมกันทางสังคม จากการช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่น ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดี

เด็กกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างมิตรภาพ ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีก่อนการทดลอง 1.11 คะแนน หลังการทดลอง 2.16 คะแนน เนื่องจากในขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เด็กต้องร่วมมือกันในขณะที่ทำกิจกรรม รู้จักช่วยเหลือและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้การเล่นประสบความสำเร็จ เมื่อเกิดปัญหาการพูดคุยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้การเล่นดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย การจัดกิจกรรมให้เล่นร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น สร้างคุณค่าในตนเอง เรียนรู้กติกาทางสังคม ทั้งการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ความร่วมมือ และการช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังที่ รติชน พิทยสร์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นช่วยพัฒนาการทางด้านสังคม เพราะการเล่นทำให้ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียนรู้วิธีการเล่น เรียนรู้การรอคอย เรียนรู้กันแบ่งปันของเล่นให้เพื่อนในกลุ่มที่เล่นอยู่ด้วยกัน การแลกเปลี่ยนของเล่น ผลัดเปลี่ยนกันเล่น บางครั้งก็เป็นผู้นำในการเล่น หรือของเล่นต่างๆ บางครั้งก็เป็นผู้ตามที่ดี อีกทั้งยังรู้จักรักษากติกาการเล่น รู้จักแพ้ รู้จักชนะ ซึ่งเท่ากับเป็นการเตรียมให้เด็กวัยนี้ รู้จักปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับ พัชรี ผลโยธิน (2540) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือผู้ใหญ่ เด็กจะได้เรียนรู้ความคิดเห็น

ของผู้อื่น และรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งถ้าเด็กได้รับโอกาสอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เด็กเริ่มตระหนักถึงพฤติกรรมที่ตนเองแสดงออกต่อคนอื่น เรียนรู้และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง และจากงานวิจัยของ รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง 24 คน พบว่า ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3 การประนีประนอมความขัดแย้ง

เด็กกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสร้างความมิตรภาพ ด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการประนีประนอมความขัดแย้ง ก่อนการทดลอง 1.02 คะแนน หลังการทดลอง 2.10 คะแนน เนื่องจากในขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ครูจะมีการกำหนดสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ให้เด็กร่วมมือ ช่วยเหลือกัน เมื่อเกิดปัญหาการเล่นภายในกลุ่ม ครูให้ช่วงระยะเวลาเด็กในการพูดคุยแก้ปัญหาพร้อมกัน และคอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ที่ทำให้การเล่นแบบร่วมมือสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในขั้นตอนที่ 5 การอภิปรายผล ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลการเล่น โดยครูใช้คำถามเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยถึงพฤติกรรมการเล่นของกลุ่ม วิธีการจัดการปัญหา ทำให้เด็กเรียนรู้การประนีประนอมความขัดแย้ง การรับฟังความต้องการของผู้อื่น และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ส่งผลให้การเล่นแบบร่วมมือของเด็กประสบความสำเร็จ ดังที่ Johnson & Johnson (1994) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ ช่วยทำให้การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ของเด็กลดลง เพราะเด็กเริ่มเรียนรู้ว่าคนไม่จำเป็นต้องคิดหรือทำเหมือนกัน หากเกิดปัญหาสามารถร่วมกันแก้ไขได้ โดยการแสดงความคิดเห็นของตนเอง และเรียนรู้การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กก็จะเริ่มเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุศลดา สุธีรเวชช์ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อการเสริมสร้างพลังกลุ่มของเด็กในศูนย์เยาวชนระดับตำบล ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง 42 คน พบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อการเสริมสร้างพลังกลุ่มสามารถเสริมสร้างพลังกลุ่มของเด็กในศูนย์เยาวชนตำบลบางโปรงได้ 2) เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานด้วยพลังกลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1) การจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ควรมีการจัดเตรียม สื่อและอุปกรณ์ให้พร้อม และมีความหลากหลายก่อนนำไปใช้เล่นกับเด็กทุกครั้ง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และทำให้การเล่นประสบความสำเร็จ

2) ครูหรือผู้สนใจ นำกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือที่มีต่อการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเกิดประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น พัฒนาการทางภาษา ทักษะการแก้ปัญหา การสร้างคุณค่าในตนเอง เป็นต้น

2) ควรมีการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ที่มีต่อความสามารถในการสร้างมิตรภาพของเด็กวัยอนุบาล ไปใช้ในการส่งเสริมเด็กในระดับชั้นต่างๆต่อไป

3) ควรพัฒนาโปรแกรมให้ความรู้กับครู หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือเพื่อนำความรู้ไปต่อยอดต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลธาดา สุธีรเวชช์. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อการเสริมสร้างพลังกลุ่มของเด็กในศูนย์เยาวชนระดับตำบล. สืบค้นจาก

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V51/v51d0037.pdf>

ทิตนา แคมมณี. (2554). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี ผลโยธิน. (2540). *เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมการเล่นร่วมมือ*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(1): 60-61.

รติชน พิทยสถ์. (2543). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: เอมี เทรดดิง.

รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเยาวชนพิการทางร่างกาย. สืบค้นจาก

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V71/v71d0092.pdf>

วราลี โกศัย. (2540). *ผลของการเล่นแบบร่วมมือในห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย*.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี : แนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู และอาจารย์*. กรุงเทพมหานคร: แปลน ฟอ์ คิตส์.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน. (2557). “พัฒนาเด็กปฐมวัยรากแก้ว แห่งชีวิต”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดน์การเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”. 6-8 พฤษภาคม 2557

อัจฉิมา ศิริพิบูลยผล. (2552). *ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออกทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบ ร่วมมือ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1994). *Learning together and alone: cooperative, competition, and individualistic Learning*. Boston: Allyn and Bacon.

Orlick, T. (1978). *The cooperative sports & games book: challenge without competition*. New York: Pantheon Books.

Pica, R. (2011). *Helping Children Cooperate*. Young Children (November 2011): 60-61.

Marjorie, J. K., & others. (2012). *Guiding children's social development & learning*. USA: Stamford.

Vandell, D.L., & Miller, E.C. (1980). *Peer play and friendships during the first two years*. New York: Wiley.